

Ανγερὸ καὶ φέρνω ἓνα σταμνάκι δὲ Σῦρ. Εἶνδὰ παθεῖς γὰ, κυρατσοπούλ-λα μου; Κῶς. Ἐγὼ, πού 'μαι ἀδερφή τως, νὰ μὴμ βάω γὰ, νὰ χαρῶ 'ς τὲς χαρὲς τως; αὐτόθ. Δουὰ γὰ σὲ θέλω! (ἐδῶ λοιπὸν σὲ θέλω νὰ δείξης, ποῖος εἶσαι) αὐτόθ. Πῆγα δὲ νὰ τοὺν ἀδαμώσου· τσεῖνους ἔλ'π' Λέσβ. Ν' τ' ἀφήκον δὰ, λές, ἄφκεαστον τοῦ σ'τάρ'; Αἰτωλ. Γιὰ 'άλε μι, γὰ (γιὰ πές μου λοιπὸν) Τσακων. Ἀμ' τί ἀδά; (ἀμὲ τί λοιπὸν, τί νομίζεις;) Ἰωάνν. Τοῦ τό 'πα κι ὀφές. Εἶναι δὰ μικροπρέπεια νὰ ζητᾷς λεφτὰ Κρήτ. Σὰν ἔθαψαν δὰ τοῦ βιθαμένον τοῦ βασ'λουνπαῖδ', πῆγι πάλι 'ς τοῦ γαφινὲ Λέσβ. Πῆρι δὰ ἓνα ἄλουγο τοῦ βασ'λουνπαῖδ' αὐτόθ. Κριμας ἐδὰ πού σ' ἀκριβαναθρεῦγω κι ἀπέκειο μὴτ' ἀγαπᾷς μῆτε ξέρεις το Ἀπύρανθ. Ἦρτεν ἡ Κεριακή, ἐρκίνησεν ὁ γάμος, ἐπροσκαλέσαδ δὰ τὸ βασιλόπουλ-λο καὶ τὸ σκλαβὶ Σῦμ. Αὐτηδ δὰ τὴ γοτσάβλαν ἔπηρε δὲ Ἰαπητάκι; αὐτόθ. Ἐμ-μου 'πες ἐὰ καὶ γιὰ τὸ χωραφάκι μ', βαππᾶ! Χάλκ. Ἐκιοῦ δὰ ἐνάτερε πεξήφανε (ἐσὺ τέλος πάντων ἔγινες ὑπερήφανη) Τσακων. Καὶ τί δὰ στοχάζεσαι πὼς ἡμπορεῖς νὰ τὸ κάμνης; Λεξ. Κομ. Πῆγα δὰ καὶ στήν Ἀθήνα Α. Παπαδιαμ., ἐνθ' ἄν. || Ἄσμ.

Ἀκουσε δὰ, πρωτόπαππα, τὰ πράματα πὼς πᾶσι Κρήτ.

Ἀνοιξε δὰ τὴ βόρτα σου, χρυσῇ μου περιστέρᾳ, νὰ βοῦμε καὶ 'ς τὸ σπῆτι σου νὰ ποῦμε καλησπέρα Γων. 4) Ἐπιτατικῶς α) μετὰ προστακτικῆς ὡς παρακελευστικὸν πολλαχ. καὶ Καλαβρ. (Γαλλικ.): "Ελα δὰ-ἄμε δὰ! πολλαχ. (πβ. τὰ ἀρχ. ἄγε δὴ, φέρε δὴ, ἴθι δὴ). "Ελα γὰ καὶ σὺ! Κῶς. Γυναικα, δύσον δὰ Σῦμ. Ἀμε δὰ, κακοροζικό, λόγια πού μου λέεις! Κύθηρ. Δὰ, ἔλα, πᾶμε νὰ φᾶμε, πορπά! Γαλλικ. Ἀμ' φάε δὰ! Λεξ. Πρω. Δουλεύετε δὰ καὶ λίγο! Λεξ. Δημητρ. || Ἄσμ.

Πὲ δὰ καὶ σὺ, συνθέρε, πόσα 'ναι τὰ δικά σου; Κρήτ. β) Ὡς προσχηματισμὸς ἀντωνυμιῶν πρὸς ἐμφαντικὴν δῆλωσιν ἢ ἀκριβέστερον καθορισμὸν τοῦ δεικνυμένου προσώπου ἢ πράγματος σύνθηθ.: Τόσοσδὰ - αὐτοσδὰ - κείνοσδὰ. Μιὰ γυναικούλα τόσηδὰ. Αὐτοδὰ λέω κ' ἐγὼ σύνθηθ. Πού τὰ βρίσκεις τοῦταδὰ καὶ τὰ φέρεις; Θήρ. Τόσοσδὰ μικρούτσικες Εὔβ. (Αὐλωνάρ.) Ἀκούστη φτηδὰ ἡ κουβέντα αὐτόθ. Εἶναι ἓνα γουρ'νάκι τόσοσδὰ Ἀμοργ. Ἐτσεῖν'δὰ Πάρ. (Λεὺκ.) Μποστάνια ἔχουνε βαλμένα, ἀλλὰ δὲν κάνουν τίποτις, κᾶτι πιπονάκια τόσοσδὰ Ἀγαθον. Τόσονγιά εἶναι τοῦ σπῆτ' μικρὸ Μακεδ. (Καστορ.) Εἶν' τόσοσδὰ; Σάμ. Αὐτοσδὰ Σκόπ. Ἐτοῦτοσγιά Πελοπν. (Κυνουρ.) Τοῦτοσγὰ Ρόδ. Ὁφτηδὰ Κῶς. || Ἄσμ.

Καὶ κείναδὰ τὰ γράφασ-σιμ βὼς ἤθελα σὲ πάρω Τῆλ. γ) Ὡς ἐπεκτατικὸς σχηματισμὸς ἐπιρρημάτων πρὸς ἀκριβέστερον καθορισμὸν τόπου, τρόπου καὶ χρόνου κοιν. Αὐτουδὰ - ἐδωδὰ - ἐκειδὰ - ἔτσιδὰ - τώραδὰ - τότεδὰ. Τώραδὰ ἔφηνγε. Στάσου αὐτουδὰ πού 'σαι καὶ μὴ κουνεῖσαι καθόλου κοιν. Ἐπαδὰ πού κάθομαι, καλὰ κάθομαι Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Ἐπαδὰ ὀφές τὸ δειλινὸ ἔχασε τὸ μαδῆλι μου Κρήτ. Ἐκειδὰ γροικᾷ ἓναν βουνητὸ Σῦμ. Τότεσιὰ 'ς τόσσεισμὸ Κῶς. Εἶχι προσουπίδα τσαι ἡ μαμμη τὴν ἔβγαλι ἀνάποδα, γι αὐτὸ τοῦ πιδὶ τηράζει ἔτσιδὰ Εὔβ. (Βρύς.) Ἐτσιὰ εἶναι καὶ τώρα Κίμωλ. Τοῦ δίνον ἔτσιγιά Μακεδ. (Καστορ.) Τώρα δὰ θέου νὰ με τὸ πῆς αὐτόθ. Κάτσε φρόνιμα, νὰ μὴ σοῦ τις λούξω τσαι τώραδὰ μάλιστα (λούξω = δέιρω) Πελοπν. (Ξεχώρ.) Τώραγιά τοῦ στούμπισε τὸ κεφάλι Στερελλ. (Φτελ.) Ἀπὸ τότεσδὰ δὲν εἶδα πιά ἡλιο Κύθν. Καὶ τώρατζά, πού ὁ θεὸς μᾶς ἔχασε καὶ ἀπὸ τὸ λάδι δὲ μπάσαμε νιάνκα γιὰ φατ (νιάνκα = οὐδὲ) Α. Τραυλαντ., Διηγ., 110. δ) Ἐπὶ

καταφάσεως καὶ ἀρνήσεως σύνθηθ.: Ναὶ δὰ — καλὰ δὰ — Ὅχι δὰ — Μὴ δὰ κοιμᾶσαι; — Ὅχι δὰ! σύνθηθ.

δάγκα ἡ, Ἦπ. (Δρόβιαν. Παλάσ.) Πελοπν. (Κόρινθ.) δάγα Ἦπ. (Μαργαρίτ. Χιμάρ.) Παξ. δάνγα Κουφονήσ.

Ἐκ τοῦ ρ. δ α γ κ α ν ω καθ' ὑποχωρητικὸν σχηματισμὸν. Βλ. Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 1, 76.

1) Τὸ δάγκωμα Ἦπ. (Μαργαρίτ.) Πελοπν. (Κόρινθ.): Μοῦ 'δωσε μιὰ δάγκα 'ς τὸ χέρι καὶ με 'μάτωσε Κόρινθ. Τὸν ἔπιακε καὶ τῶδωκε μιὰ δάγα Μαργαρίτ. Πετάζεται μιὰ μαρμάγα καὶ τοῦ 'κανε μιὰ δάγα 'ς τὸ δέξο τὸ δάχτ'λο (μαρμάγα = εἶδος δηλητηριώδους ἀράχνης) αὐτόθ. Συνών. βλ. εἰς λ. δ α γ κ α μ α 1. 2) Τὸ κέντρον τοῦ σκορπιοῦ Κουφονήσ.: Ἡ δάνγα τοῦ σκορπιοῦ. 3) Ἡ ποσότης τροφῆς, ὅσῃν δύνανται νὰ κόψουν ἐφάπαξ οἱ ὀδόντες Ἦπ. (Δρόβιαν. Παλάσ. Χιμάρ.) Παξ.: Νό μου μιὰ δάγα ψωμί Χιμάρ. Δὲν ἔχω δάγα ψωμί Παξ. Συνών. βλ. εἰς λ. δ α γ κ α μ α σ ι α 2. Πβ. τὸ Βυζαντ. συνών. δ ἡ γ μ α.

δαγκάζω ἀμάρτ. δαγκάζου Μακεδ. (Καστορ.) δανγάζω Ἦπ. (Κόνιτς.) δακάζω Καρ. (Ἀλικαρνασσ.) δακ-κάζω Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.) δαγάω Κεφαλλ. δαγκάου Ἦπ. (Πάργ.) Στερελλ. (Ἀχυρ.) δαγάου Ἦπ. (Ζαγόρ.) Θράκ. (Αἰν.) δανγάου Μακεδ. (Βόιον) δαγκῶ Ἦπ. κ.ά. δαγῶ Μῆλ. δανγῶ Κάλυμν. Κῶς Νίσυρ. κ.ά. δακῶ Θήρ. Ἰος Κρήτ. Κύθν. Μῆλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Σκίαθ. δακ-κῶ Ἀμοργ. Κίμωλ. Κύπρ. Ρόδ. Σέριφ. Σίφν. Σῦμ. Τῆλ. δακ-κοῦ Λυκ. (Λιβύσσ.) δακ-κῶ Κῶς (Καρδάμ. Κέφαλ. Πυλ.) κ.ά. δακχῶ Κάλυμν. Κῶς Νίσυρ. Σίφν. κ.ά. γιακ-κῶ Μεγίστ. Ρόδ. βακ-κῶ Κάρπ. Ρόδ. Χάλκ. 'ακ-κῶ Κάρπ. (Ἐλυμπ.) Κύπρ. δαϊκάω Σέριφ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ρ. δ α κ ν ἄ ζ ω δι' ἀντιμεταθέσεως τῶν συμφ. κ και ν. Οἱ συνηρημένοι τύποι δ α γ ἄ ω) δ α γ κ ῶ, δ α κ-κ ῶ κλπ. ἐκ τοῦ ἀορ. ἐ δ ἄ γ κ α σ α κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἐ γ ἔ λ α σ α - γ ε λ ῶ, ἐ π ε ἰ ν α σ α - π ε ι ν ῶ, ἐ χ ἄ λ α σ α - χ α λ ῶ. Ὁ τύπ. δ α κ ῶ ἐκ τοῦ δ α γ κ ῶ κατ' ἀποχητροποίησιν.

1) Δάκνω σύνθηθ. καὶ Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.): Δαγκῶ τὸ ψωμί - τὸ κρέας - τὸ τυρί. Δαγκῶ τὴ γλῶσσα μου Ἦπ. Παλεύουνε καὶ τότε δαγάει Κεφαλλ. Εἶναι λυτὸς ὁ σκύλλος μου, γιὰτὶ δὲ δαγᾷ Μῆλ. Δακχᾷ με 'φτοσιὰ (= αὐτὸς δὰ) Κῶς. Ἀνεμάζωξε τὸ σκύλλο σου, νὰ μὴ μᾶσε δακάση Κρήτ. Μουρέ, μὰ jáδα, κακοθάνατε, κ' ἐδάκασές το τὸ παιδί; Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Θὰ σὲ πιάσω καὶ θὰ δακάσω τὸ 'ουργούρι τοῦ λαιμοῦ σου ('ουργούρι = λάρυγξ) αὐτόθ. Τώρα πέθανεν ὁ Λευτεροφλώριος, ὥστερα δακᾷ μιὰν ὄχεδρα τὸ παιδί δον αὐτόθ. Ὁ σκύλλος σου δακχᾷ, θὰ τότε ματσουκίσω Σίφν. Ψωμίγ κρατεῖς, 'ακ-κὰ το, φά 'το (ἐκ παραμυθ.) Κύπρ. || Φρ. Δάκ-κα τὰ θ'εἶλη σου! (σιώπα!) Κύπρ. Σὰ δὲ σκύλλο πού δακᾷ καὶ δὲ 'αβλίζει (ὁ ὑπουργὸς δρᾷ κρυφίως καὶ ἀθωρόβως) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πού νὰ γιακ-κάσης τὴ γλῶσσ-σας-σον! (ἀρὰ) Ρόδ. || Παροιμ. Ὁ σκύλλος πού βάζει, 'ἐβ- βακ-κᾷ (ὁ φωνασκὸς καὶ θυμώδης εἶναι ἀκίνδυνος) Κάρπ. κ.ά. Τὸ σκυλ-λίμ, βού δὲ γιακ-κᾷ, ἄς βάσ-ση ὄσοθ-θέλει (συνών. με τὴν προηγούμεν.) Μεγίστ. Ὁ θεὸς ἔδεκεν τὰ δόντια, νὰ δακ-κιοῦν τὴ γλῶσσ-σα (πρέπει νὰ συγκρατοῦμεν τὴν γλῶσσαν μας καὶ νὰ ὁμιλοῦμεν μόνον, ὅταν πρέπη) Λυκ. (Λιβύσσ.) Ἀπουμπρὸς δακ-κᾷ κι ἀπουπίσου λαχτᾷ (ἐπὶ σκαιοῦ καὶ ἀγροίκου μὴ δεχομένου συμβουλᾶς) αὐτόθ. Χέρι πού 'ἐμ βορεῖς νὰ τὸ δακ-κᾷσης, φίλα το (ἐφ' ὅσον δὲν δύνασαι δυναμικῶς νὰ ἐπιτύχῃς κᾶτι, προσπάθησε με πολιτικὴν) Κῶς (Πυλ.) || Γνωμ. Ἦρτεσ-σον νὰ κλάνης,

